

Kan vi få ett mått på hur kemikalier
påverkar miljön
eller
-letar vi efter nålar i en höstack?

Anna Sobek

Institutionen för Miljövetenskap och Analytisk kemi (ACES)
Stockholms Universitet

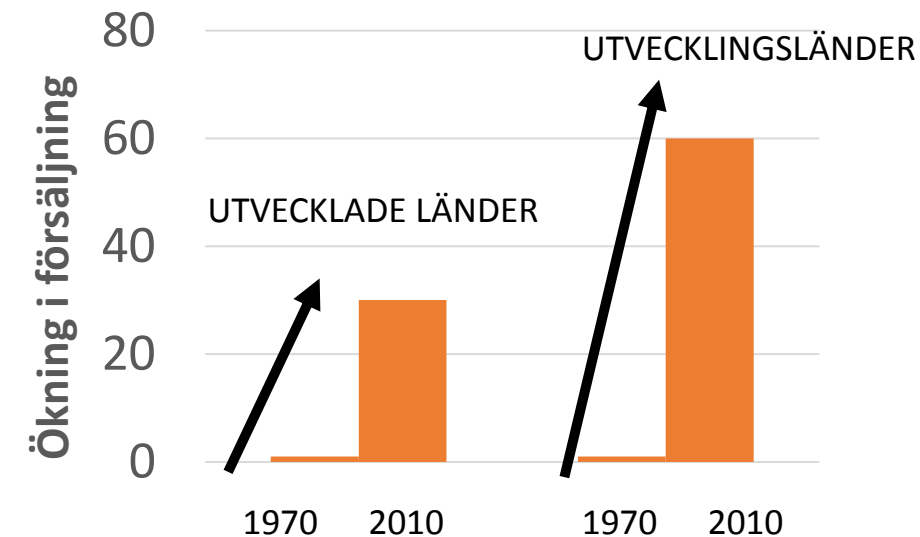
anna.sobek@aces.su.se

Kemikalier – en del av vårt moderna samhälle

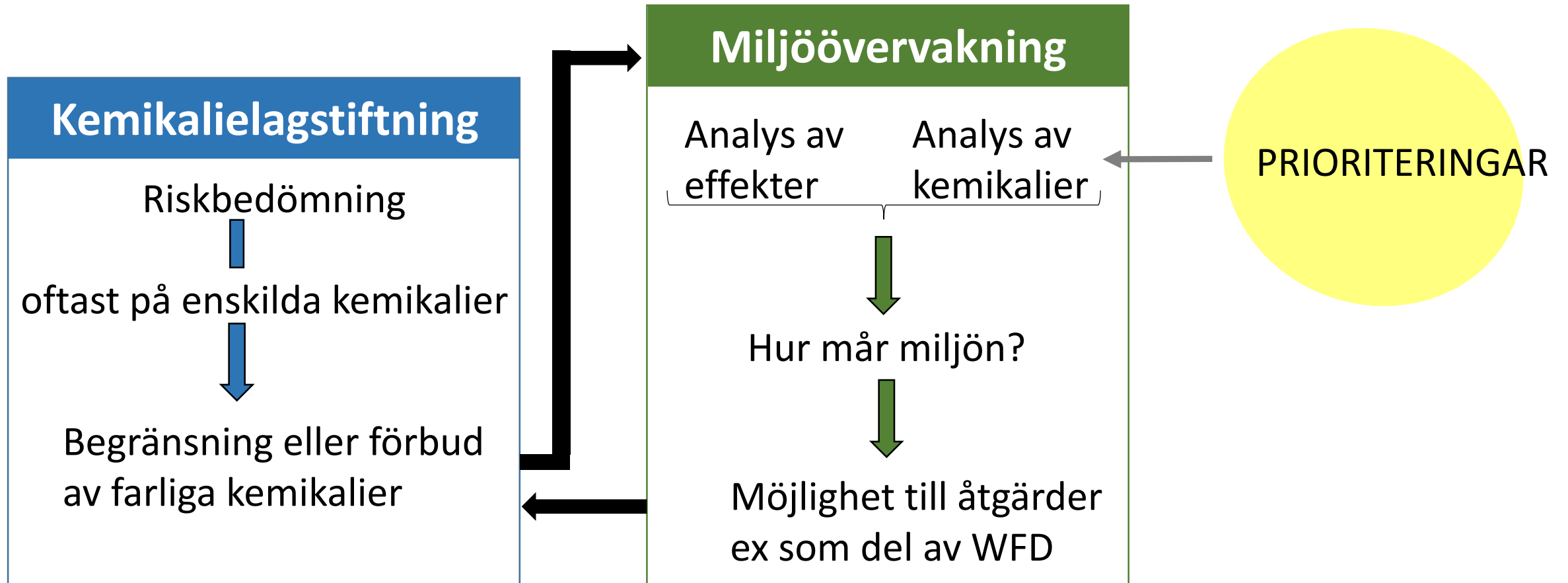
Ca 120 000 kemikalier på EUs marknad

Försäljning ökar

Pesticider, läkemedel, industrikemikalier,
kosmetika, tensider...

Hur hanterar vi kemikalier idag?

Environmental Science Processes & Impacts

PAPER

[View Article Online](#)
[View Journal](#)

Cite this: DOI: 10.1039/c6em00163g

The dilemma in prioritizing chemicals for environmental analysis: known *versus* unknown hazards†

Sobek Anna,* Bejarn Sofia, Rudén Christina and Breitholtz Magnus

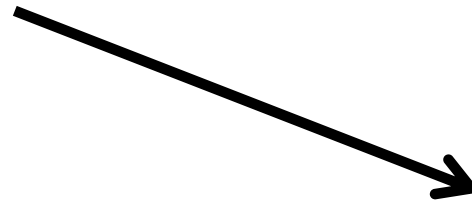
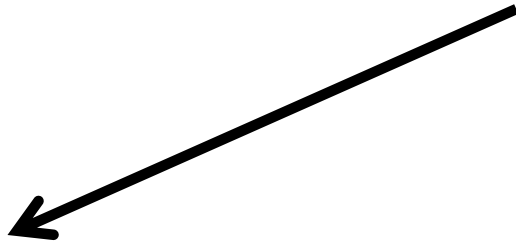
Vilka kemikalier analyseras i Östersjöfisk?

Antal unika ämnen?

Antal analyser/ämne?

Antal klassificerade som hälso/miljöfarliga?

Andel som regleras inom Stockholmkonventionen, WFD eller REACH?

Forskningsartiklar

NVs screeningprogram

**Sveriges nationella
miljöövervakningsprogram**

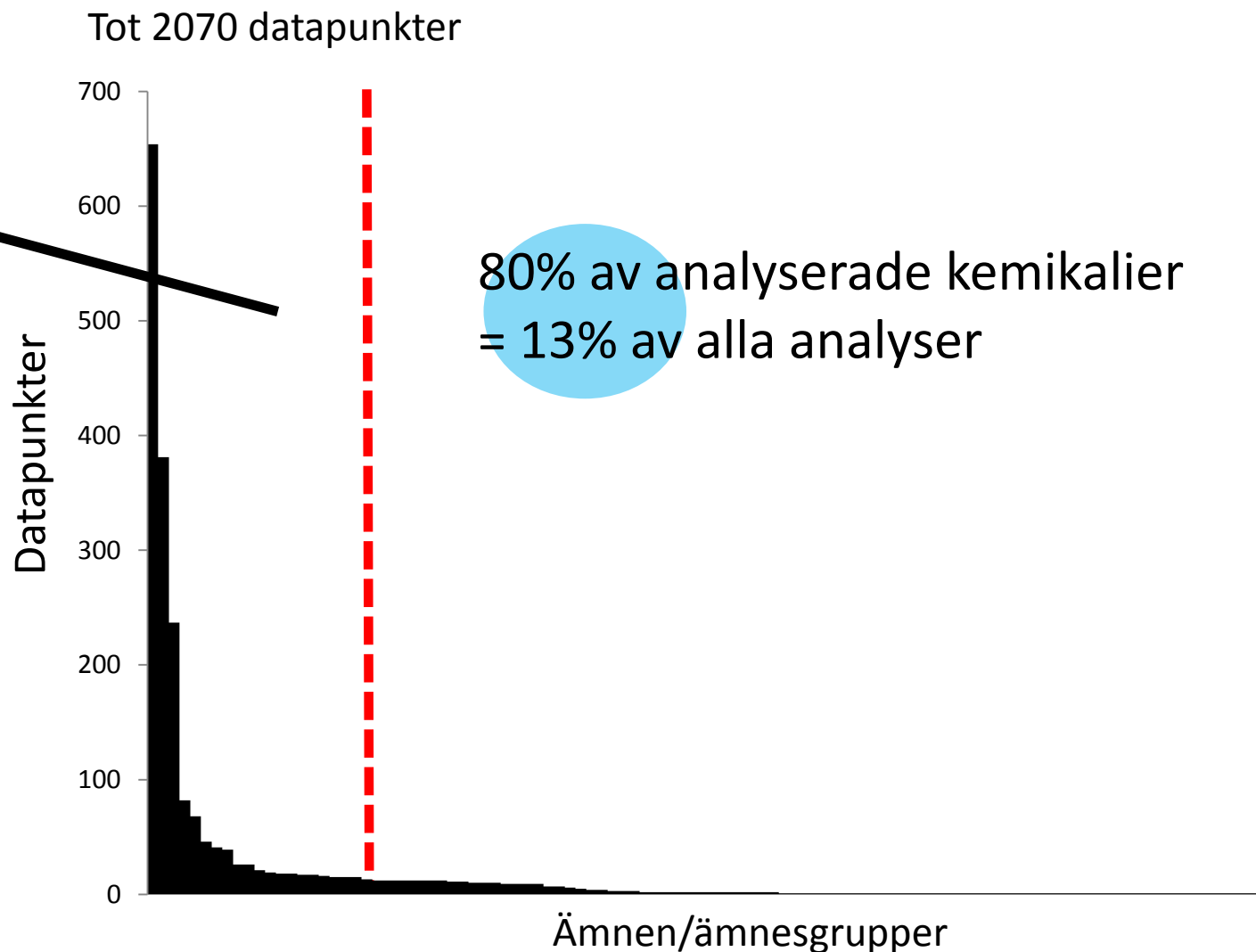
Databas med kemikalier
analyserade i Östersjöfisk
2000-2012

Få ämnen analyseras ofta

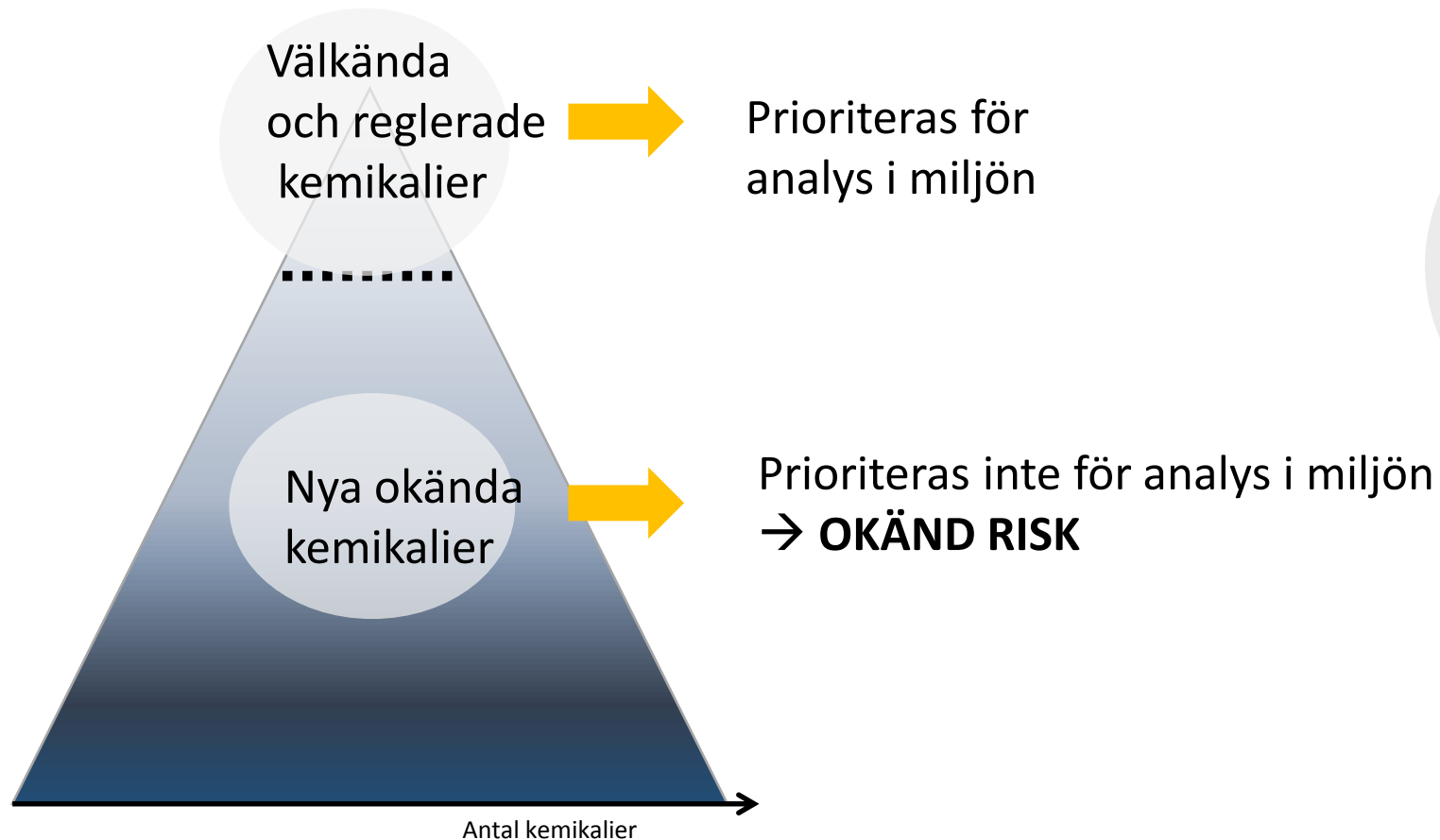
Tot 105 ämnen/ämnesgrupper analyserade

20 % av analyserade kemikalier
= 87% av alla analyser

- Reglerade kemikalier
- PCB
- Dioxiner
- PBDE
- Organoklorpesticider
- Tungmetaller
- Klorbenzener

Vad betyder detta?

Lösningen kan inte vara att övervaka 120 000 kemikalier!

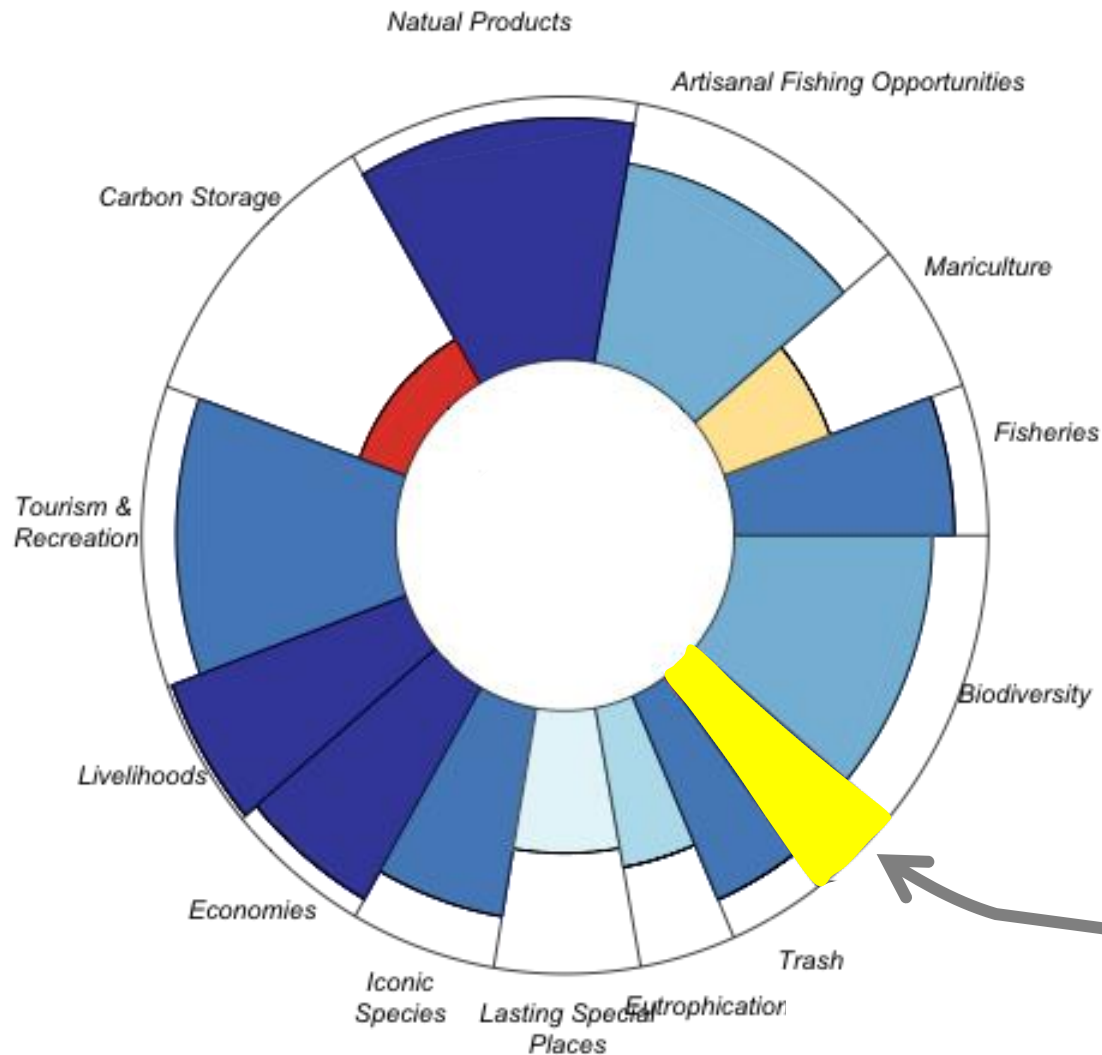
Hur mår Östersjön baserat på kemikalier - ett försök att inkludera det okända

Projektet **Baltic Health Index (BHI)** ser till Östersjön som helhet

Tar fram ett mått på havets möjlighet att producera ekosystemtjänster och produkter som vi människor är beroende av

Baltic Health Index

100 POÄNG = perfekt

Contaminants ?

Så här beräknades BHI för 'contaminants'

Koncentration i fisk, relativt ett gränsvärde

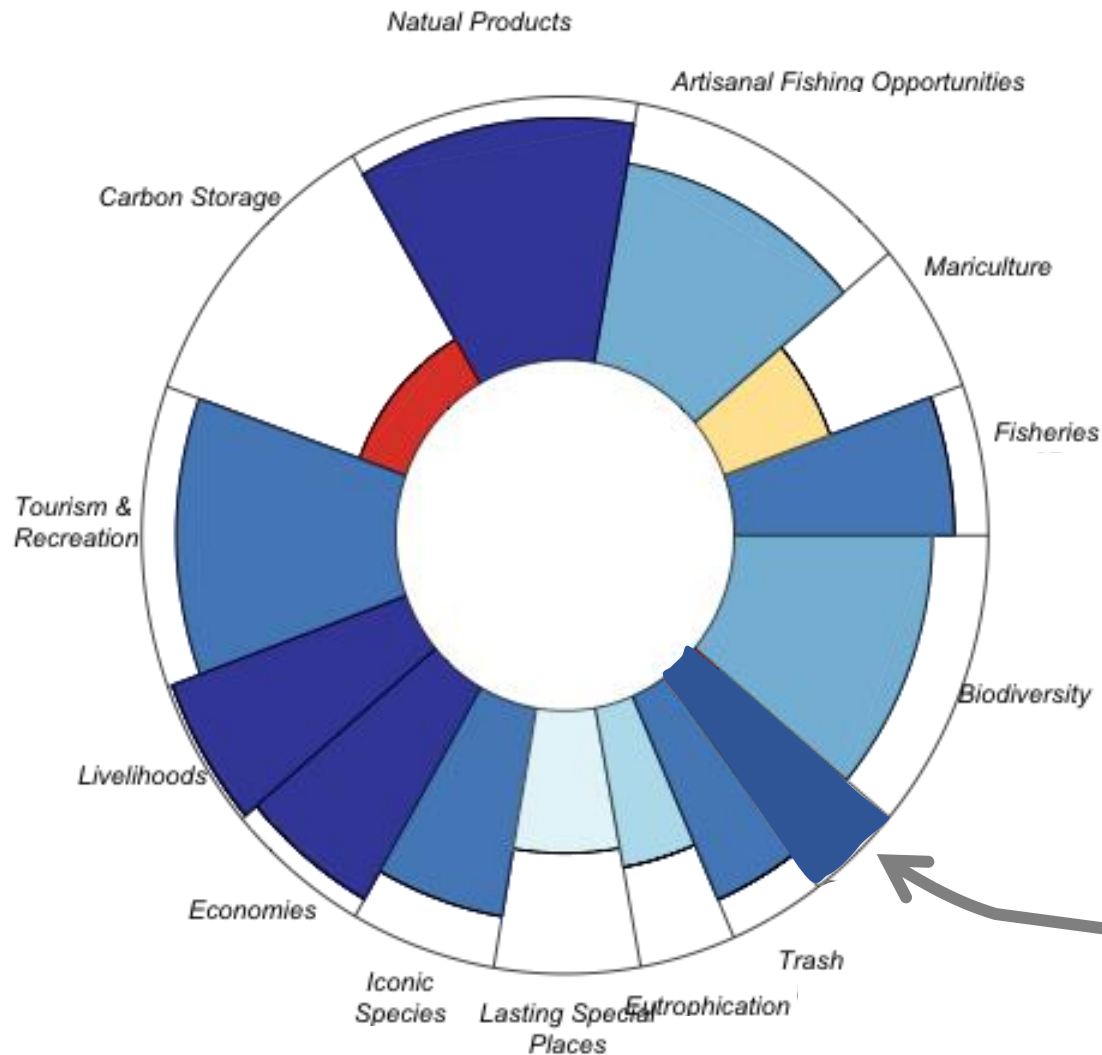
Summa 6 indikator-PCBer

Toxiska ekvivalenter (TEQ) – dioxiner och PCBer

PFOS

Data finns (tid och rum)
Relevanta för Östersjön

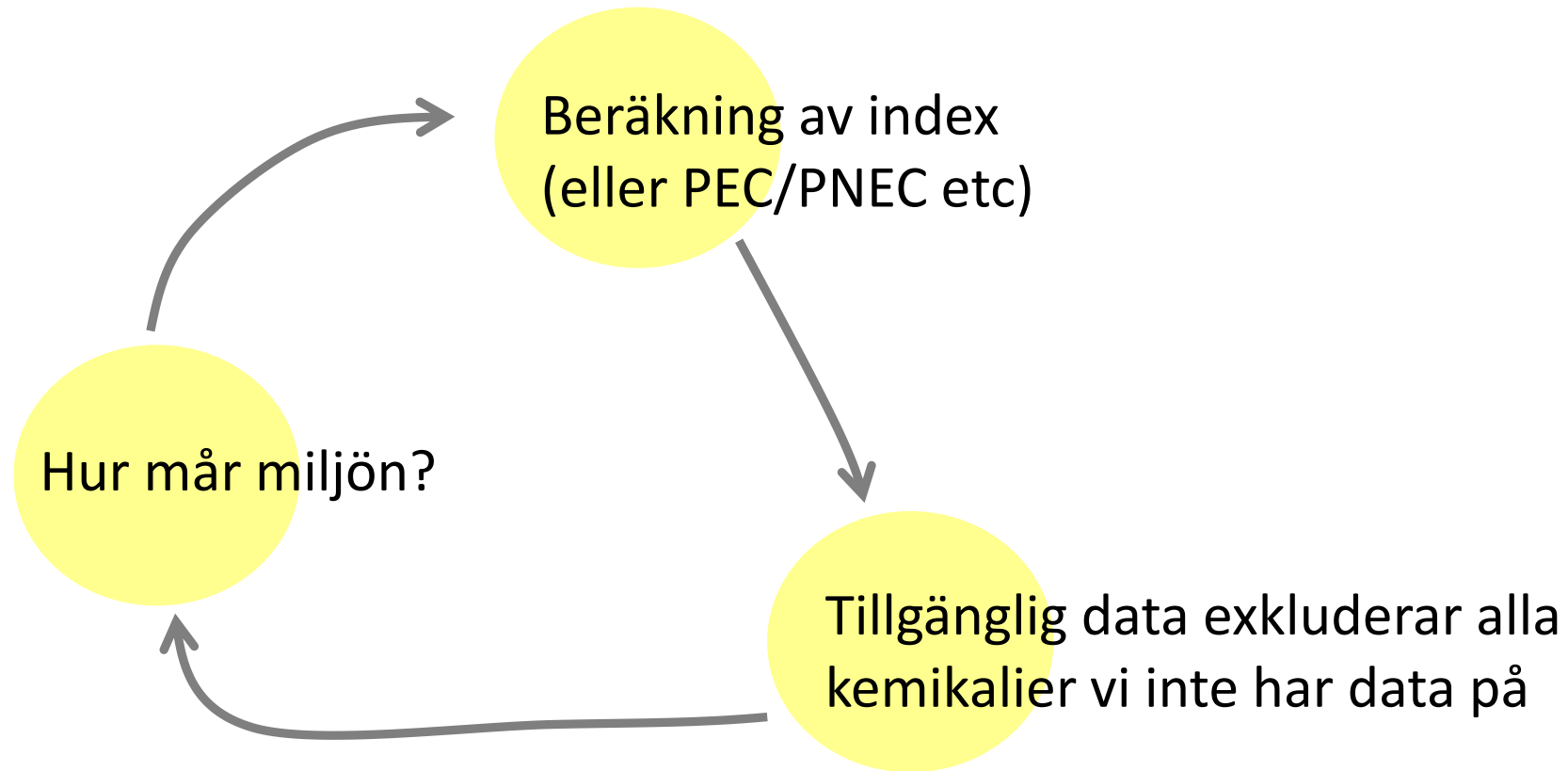
Baltic Health Index – på “traditionellt vis”

POÄNG där 100= perfekt!

Contaminants **100**

Vi hamnar i Kafka-hjulet

BHI_{contaminants}
- med hänsyn till det okända

Koncentrationer i fisk relativt ett gränsvärde

Straffas för andel Substances of Very High Concern som **inte** analyseras

Bioackumulerar, Persistenta, Toxiska, Hormonstörande...

Straffas för andel Substances of Very High Concern som **inte** analyseras

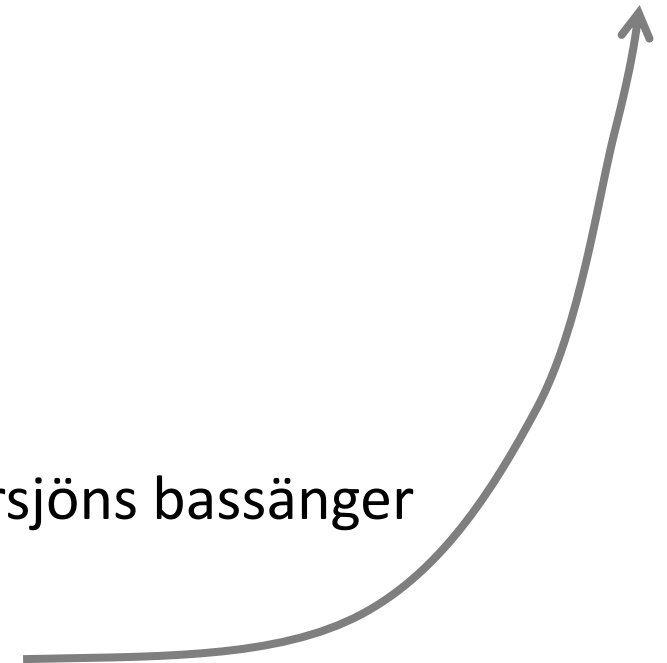
$$\text{BHI}_{\text{contaminants}} = 100$$

SVHC = 173 stycken

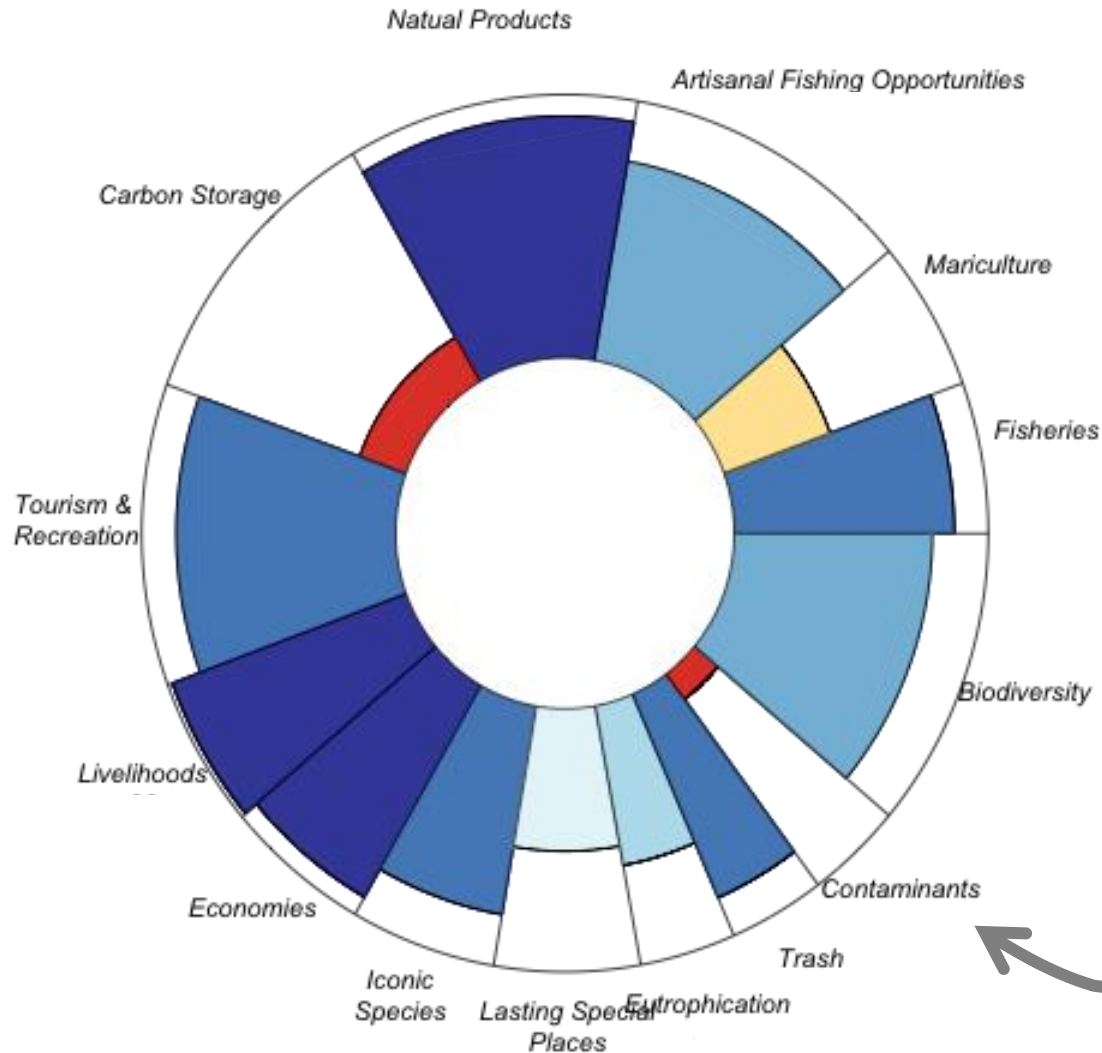
10% "ska" övervakas i Östersjön = 17.3

2 – 3 kemikalier av de 173 på SVHC-listan övervakas i Östersjöns bassänger

➔ "Straffet" = $2 / 17.3 = 0.12$

Baltic Health Index – straffad för brist på data

Säger inte något om hur Östersjön mår
Signalerar att mer behöver göras

Contaminants **12**

Kan vi få ett mått på hur miljön mår?

Tänka nytt – lösningen inte att försöka miljöövervaka “alla” kemikalier

Indikatorer

Effektövervakning, förutsättningslös screening etc